

Educational Pathways Program

Go.Forward

Polokalama ki he Ngaahi
Halafononga Fakaakó

Ngaahi Halafononga Fakaako Tēsialé (Tertiary)

Tertiary Education Pathways

Tongan

Ko ha tu'utu'uni lahi 'a hono fakakaukauí e méa ke fai hili e 'osi 'a e ako ma'olungá. 'E lava ke lōmekina h'óo fai ha filí, tautautefito kapau 'oku 'ikai ke ke fakapapauí pe ko e hā e hala 'okú ke fie muimui ai'. 'I he lahi fau 'o e ngaahi fili 'oku lava ke ma'ú, 'oku faingofua ke mafasia 'i he fiema'u ke fai 'a e "fili totonú". Ko hono m'óni', 'oku 'ikai ha fili ia 'e hala.

'I he taimi 'oku ke fakakaukau ai ki ha ako lahiange, 'oku mahu'inga ke fakakaukau'i:

- Ko e fē 'a e ngaahi koosi mo e ngaahi fakamo'oni-ako 'oku fē'unga taha mo e ngaahi méa 'oku ke manako ai' mo e ngaahi méa 'oku ke sai'ia ai'
- Ko e totongi 'oku fekau'aki mo e fakamo'oni-ako pe mata'itohi 'oku ke fie akó
- Pe 'e 'oatu 'e he fakakakato 'o e koosi' 'a e ngaahi poto 'oku ke fiema'u ke ma'ú ai 'a e ngāue 'oku ke fiema'ú.

Ako Fakangāué mo e Ako-ngāué

Okú ke fiema'au ha mata'itohi ke ke ngāue ai 'i he ngāue kuo ke fili'?

'Oku fakaava 'e he Ako Fakangāué mo e Ako-ngāué (VET) 'a e ngaahi matapā ki ha ngaahi polofesinale lahi pea mo ha nīhi 'oku málohi 'enau faingamālie ki he ngāue. 'Oku kehe 'a e ngaahi koosi VET mei he mata'itohi 'univesiti' ko'euhi ko 'enau tokanga fakapelekitikoló, taimi nounouange hono fakakakató pea totongi ma'ama'aange. 'Oku 'uhinga 'eni 'e lava ke ke paasi, hū ki he ngāue'angá pea vaveange h'óo kamata vahé.

Ngaahi fakamo'oni-ako 'i he lēvolo 'e fā 'o e setifiketi' (Setifiketi I, II, III mo e IV), pea pehē ki he ngaahi koosi Tipiloma mo e ngaahi koosi Tipiloma Fakalalakaka.

Ngaahi ngāue 'oku 'IKAI fiema'u ki ai ha mata'itohi:

- Tekiniseni (Technician) Fakangoue
- Taha Tokoni ki he Mōui-lelei Fakalukufua
- Langa/Tufunga
- Tokotaha Ngāue Langa Fakasivile
- Tokotaha fale'i ki he malu 'i he 'Initaneti'
- Tokotaha ngāue 'uhila
- Neesi kuo lesisita
- Tokotaha ngaahi 'ulu/kosi 'ulu
- Tokotaha Ngāue 'i he Ngaahi Ngāue Talikakai
- Tekiniseni 'i ha loki fakatotolo
- Tokotaha Fai-fotofota
- Tokotaha Ngāue 'i he fo'ume'a fakaukamea
- Tokotaha Fai-fale'i ki he Uki Kau Ngāue
- Neesi ki he Fanga Monumanú

Ngaahi 'Apelenitisi' mo e Ako-ngāué

'Oku 'oatu 'e he fili ke fai ha 'apelenitisi' pe ako-ngāué 'a e lelei taha 'i he ngāué mo e akó fakatouosi. Te ke ako-ngāue 'i he ngāué, akó mo māu ha pa'anga hū mai, kotoa ia lolotonga hōo ngāue ke māu hōo fakamo'oni-akó. 'E lava ke fai hano fakakakato 'o ha 'apelenitisi pe ako-ngāue 'i ha feitu'u pe 'i he vaha'a 'o e tāu 'e taha ki he tāu 'e fā 'o makatu'unga 'i hōo fakamo'oni-akó.

'I he 'osi hōo ako-ngāué, te ke māu ha fakamo'oni-ako fakafonua te ne lava 'o 'ave koe ki ha feitu'u pē 'i 'Aositelēlia ni pea 'oku faka'apa'apa'i lahi foki 'i he ngaahi fonua lahi 'i muli.

Halafononga mei he VET ki he

Ke 'ilo lahi ange fekau'aki mo e Educational Pathways Program, 'alu ki he

education.nsw.gov.au/educational-pathways

'Univēsi'

'Oku 'ikai 'uhinga 'a hono fili 'o e VET ke pehē ai 'oku 'ikai lava ke ke toe fakakakato ha mata'itohi mei he 'univēsi'. Ko hono mōni', kapau he 'ikai ke ke māu 'a e Australian Tertiary Admission Rank (ATAR) 'oku fiema'u ki ho'o koosi', 'e lava ke tokoni ha halafononga VET. 'I hono fakakakato 'o ha fakamo'oni-ako, te ke lava 'o hū ai ki ha ngaahi mata'itohi manakoa. 'I he ngaahi fakamo'oni-ako 'e laungeau ke fili mei ai, 'oku 'i ai ha koosi VET ke fe'unga mo e tokotaha kotoa pē.

Vakai ki he 'univēsi 'oku ke fiema'u ke sio ki he founa 'e lava ai 'e ha halafononga VET 'o tataki koe ki ho mata'itohi'.

Na'ake 'ilo?

- 'Oku māu 'e he kau 'osi mei he VET ha tu'unga **ma'olungaange** 'i he kau 'osi mei he 'univēsi' 'i he **lahi ko ia 'o e māu ngāué**.
- 'Oku **vaveange 'a e māu** 'e he kau 'osi mei he VET **ha ngāue pea māu ha pa'anga lahiange** 'i honau 'uluaki **ta'ú** 'i hono fakafehoanaki ki honau kaungā-'osi mei he 'univēsi'.
- 'Oku **māu** 'e he kau 'osi mei he VET **ha ngaahi vahe faitatau, kapau 'oku 'ikai lahiange, 'i he ngaahi vahe ko ia 'a e kau 'osi mei he 'univēsi'**.